

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РОЗВЕДЕННЯ І ГЕНЕТИКИ ТВАРИН ІМЕНІ М.В.ЗУБЦЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В.о. директор ІРГТ ім. М.В.Зубця
НААН, кандидат с.-г. наук, ст.
науковий співробітник**

М. Г. Порхун

30 серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛЕМІННОЇ СПРАВИ У ТВАРИННИЦТВІ

(вибіркова дисципліна)

**Освітньо-наукова програма «Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва»**

**Спеціальність – 204 Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва**

Галузь знань – 20 Аграрні науки і продовольство

Освітній ступінь – доктор філософії

**Чубинське
2021**

Робоча програма з дисципліни «Організація племінної справи у тваринництві» для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, галузі знань – 20 Аграрні науки і продовольство
« » серпня 2021р. 10с.

Розробник:

доктор сільськогосподарських наук, ст. науковий співробітник, член-кореспондент НААН **Вдовиченко Ю.В.**

Рецензенти:

Войтенко С.Л. – доктор сільськогосподарських наук, професор, гол. науковий співробітник відділу генетичних ресурсів тварин

Бірюкова О.Д. – кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу селекції великої рогатої худоби

Робоча програма розглянута і затверджена на засіданні відділу селекції великої рогатої худоби

Протокол №4 від 17 серпня 2021 року

Схвалено Вченою радою Інституту розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця

Протокол №11 від 31 серпня 2021 року

1.Опис навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ECTS.

Характеристика навчальної дисципліни	
Загальна кількість годин -	90
Кількість кредитів -	3
Місце в індивідуальному навчальному плані аспіранта	Обов'язкова (цикл дисциплін спеціальної підготовки)
Рік навчання	1-й
Семестр	2-й
Лекції (годин)	14
Практичні (годин)	16
Самостійна робота (годин)	60
Вид підсумкового контролю	Залік

2. Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни - теоретична і практична підготовка здобувачів вищої освіти доктор філософії з організації селекційно-племінної роботи у тваринництві за використання сучасної вітчизняної та міжнародної законодавчої бази для якісного удосконалення сільськогосподарських тварин та створення конкурентоспроможної галузі тваринництва.

Завданням навчальної дисципліни є надання здобувачам вищої освіти знань щодо сучасних систем ведення племінної роботи з породами сільськогосподарських тварин у відповідності з основними положеннями та вимогами чинного законодавства України та ЄС, використання автоматизованих інформаційних систем для облікування показників продуктивності тварин та контролювання селекції в стадах, комплексної оцінки тварин за результатами їх бонітування, розробки програм селекції, апробації селекційних досягнень, випробування порід та тварин.

У результаті вивчення дисципліни мають бути сформовані:

знання:

- стану галузі тваринництва України та основ племінної роботи з різними видами й породами сільськогосподарських тварин
- законодавчої бази у галузі тваринництва України та ЄС;
- основних ознак продуктивності тварин, за якими проводять добір та племінну роботу;
- основних підходів до оцінювання тварин різних порід і видів за комплексом ознак;
- племінного обліку у тваринництві та впровадження автоматизованих інформаційних систем управління стадом;

- методи створення нових порід, типів і ліній та їх апробацію;
- селекційно-племінні методи удосконалення сучасних порід.

- **вміння:**

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, впевненості у собі, розвитку відповідних компетентностей;
- застосовувати законодавчу базу галузі тваринництва при вирішенні наявних проблем та з метою створення високопродуктивних стад;
- оцінювати сільськогосподарських тварин за основними ознаками добору;
- вести племінний облік, бонітувати тварин різних порід і видів;
- використовувати автоматизовані інформаційні системи у тваринництві для збору, обробки та використання зоотехнічного й племінного обліку;
- управляти племінною роботою в стадах молочного і м'ясного скотарства, свинарства, вівчарства тощо;
- створювати нові генотипи та апробувати їх;
- прогнозувати продуктивність тварин, розробляти програми селекції з породами й стадами, проводити випробування порід і тварин.

Сформовані компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, впевненості у собі, розвитку відповідних компетентностей.
- Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- Здатність генерувати нові ідеї, бути креативним.
- Визначеність та наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- Здатність виявляти, проводити постановку та вирішувати наукові завдання і проблеми у галузі тваринництва, технології виробництва та переробки продукції, а також охорони довкілля.
- Комплексність у набутті та розумінні значного обсягу сучасних науково-теоретичних знань у галузі тваринництва, технологій виробництва та переробки продукції, охорони довкілля та суміжних сферах природничих наук.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Племінна робота в галузі тваринництва

Галузь тваринництва України. Основи племінної роботи. Організаційна структура та завдання племслужби України.

Тема 2. Законодавча база галузі тваринництва.

Основні закони, положення, порядки у тваринництві України та ЄС.

Тема 3. Основні ознаки добору та оцінювання сільськогосподарських тварин.

Господарські корисні ознаки тварин, за якими проводять добір. Методи оцінювання селекційних ознак тварин різних видів і порід.

Тема 4. Методологічні підходи до комплексної оцінки великої рогатої худоби, свиней, овець, коней

Інструкції з бонітування тварин різних видів і порід. Форми племінного обліку тварин різних видів.

Тема 5. Автоматизація племінного обліку в тваринництві та управління селекційним процесом за допомогою ЕОМ.

Створення автоматизованих інформаційні системи у тваринництві. Принципи збору, накопичення і обробки зоотехнічного та племінного обліку на ЕОМ. Автоматизовані системи управління стадом у молочному і м'ясному скотарстві, свинарстві, вівчарстві.

Тема 6. Методи створення сучасних генотипів та апробація селекційних досягнень.

Методи селекції і розведення при створенні нових порід, типів і ліній у тваринництві. Створення нових порід та їх структурних одиниць. Апробація селекційних досягнень.

Тема 7. Значення племінної справи у якісному удосконаленню тварин різних порід.

Методи прогнозування продуктивності тварин. Розробка програм селекції з породами сільськогосподарських тварин. Випробовування порід та тварин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	усього	л	п	с.р.
Тема 1. Племінна робота в галузі тваринництва	8	2	2	4
Тема 2. Законодавча база галузі тваринництва.	14	2	2	10
Тема 3. Основні ознаки добору та оцінювання сільськогосподарських тварин.	10	2	2	6
Тема 4. Методологічні підходи до комплексної оцінки великої рогатої худоби, свиней, овець, коней	16	2	4	10
Тема 5. Автоматизація племінного обліку в тваринництві та управління селекційним процесом за допомогою ЕОМ.	19	2	2	15
Тема 6. Методи створення сучасних генотипів та апробація селекційних досягнень.	11	2	2	7
Тема 7. Значення племінної справи у якісному удосконаленню тварин різних порід	12	2	2	8
Усього годин по дисципліні	120	14	16	60

5. Теми практичних занять

Назви тем	К-сть годин
Тема 1. Племінна робота в галузі тваринництва	2
Тема 2. Законодавча база галузі тваринництва.	2
Тема 3. Основні ознаки добору та оцінювання сільськогосподарських тварин.	2
Тема 4. Методологічні підходи до комплексної оцінки великої рогатої худоби, свиней, овець, коней	4
Тема 5. Автоматизація племінного обліку в тваринництві та управління селекційним процесом за допомогою ЕОМ.	2
Тема 6. Методи створення сучасних генотипів та апробація селекційних досягнень.	2
Тема 7. Значення племінної справи у якісному удосконаленню тварин різних порід	2
Усього	16

6. Тематика самостійної роботи

Назви тем	К-сть годин
Тема 1. Племінна робота в галузі тваринництва	4
Тема 2. Законодавча база галузі тваринництва.	10
Тема 3. Основні ознаки добору та оцінювання сільськогосподарських тварин.	6
Тема 4. Методологічні підходи до комплексної оцінки великої рогатої худоби, свиней, овець, коней	10
Тема 5. Автоматизація племінного обліку в тваринництві та управління селекційним процесом за допомогою ЕОМ.	15
Тема 6. Методи створення сучасних генотипів та апробація селекційних досягнень.	7
Тема 7. Значення племінної справи у якісному удосконаленню тварин різних порід	8
Усього	60

Аудиторна самостійної роботи здобувачів вищої освіти проводиться під час проведення практичних занять шляхом надання відповідей на питання вивчених тем, написання тез, есе тощо. Самостійна робота, що виконується за межами аудиторії охоплює підготовку до підсумкового семестрового контролю, атестації здобувачів вищої освіти та інших видів контрольних випробувань, участь у наукових і науково-практичних

конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо.

7. Методи навчання

- ✓ *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, інструктаж.
- ✓ *Наочні*: ілюстрація, спостереження.
- ✓ *Практичні*: практична робота, виробничо-практичні методи.
- ✓ *За характером логіки пізнання* – аналітичний, індуктивний, метод
- ✓ *За характером та рівнем самостійної розумової діяльності здобувачів* – частково-пошуковий, пояснювально-демонстративний.
- ✓ *За активністю* – диспути, самооцінка знань, використання технічних засобів навчання, використання контролюючих тестів .
- ✓ *Інтерактивні технології навчання* - мультимедійні технології та інші телекомунікації.

8. Форми контролю

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу при вивченні дисципліни є проведення поточного контролю засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Поточний контроль успішності здобувача вищої освіти здійснюється за видами навчальної роботи:

- ✓ виконання завдань під час практичних занять;
- ✓ оцінювання самостійної роботи;
- ✓ тестування.

Підсумковий контроль за дисципліною – залік у другому семестрі.

9. Розподіл балів, які отримують аспіранти з вивчення дисципліни

Вид	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Σ
Виконання завдань під час практичних занять	5	5	5	5	5	5	5	35
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	35
Тестування							30	30
Всього	10	10	10	10	10	10	40	100

Поточний контроль успішності здобувача вищої освіти здійснюється за видами навчальної роботи:

- ✓ виконання завдань під час практичних занять та їх захист *шкала та критерії оцінювання* :

- 5 балів - відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей.
- 4 бали - вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками.
- 3 бали - в цілому правильна робота з незначною кількістю помилок.
- 2 бали - непогано, але зі значною кількістю недоліків.
- 1 бал – завдання практично не виконане
- 0 балів – завдання не виконане і потребує повторного виконання.

✓ **тестування**

шкала та критерії оцінювання тестових завдань наступні:

25-30 балів - відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей.

18-24 бали - в цілому правильна робота з незначною кількістю помилок.

10-17 бали - непогано, але зі значною кількістю недоліків.

4-9 бал – завдання практично не виконане

0 -4 балів – завдання не виконане і потребує повторного виконання.

✓ **виконання завдань самостійної роботи**

шкала та критерії оцінювання самостійної роботи наступні:

5 балів - відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей.

4 бали - вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками.

3 бали - в цілому правильна робота з незначною кількістю помилок.

2 бали - непогано, але зі значною кількістю недоліків.

1 бал – завдання практично не виконане

0 балів – завдання не виконане і потребує повторного виконання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою <u>для заліку</u>
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
63-74	D	
60-62	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Мультимедійне забезпечення, комп'ютери, стенди, методичні рекомендації.

11. Рекомендована література

Основна

- 1 Закон України «про Племінну справу у тваринництві»
- 2 Організація племінної справи: навч. посіб. / Топіха В.С., Нежлукченко Т.І., Луговий С.І., Лихач В.Я. за ред. В.С.Топіхи. Херсон: Видавець Гринь Д.С. 2018. – 264с.
- 3 Збірник нормативно-правових актів «Правове регулювання селекційно-племінної роботи галузі тваринництва України» /Войтенко С.Л., Петренко М.О., Вишневський Л.В.- Полтава: ФОП Гаража М.Ф., 2016.-196с
- 4 Програма селекції української червоної молочної породи великої рогатої худоби на 2003-20012 роки/ Д.М.Микитюк, А.М.Литовченко, В.П.Буркат та ін. - К.: ТОВ "Атмосфера", 2004. - 214 с.
- 5 Інструкція з бонітування великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід; Інструкція з ведення племінного обліку в молочному і молочно-м'ясному скотарстві. - К.: "ППНВ", 2004. - 76 с
- 6 Інструкція з бонітування свиней; Інструкція з ведення племінного обліку в свинарстві. - К.: "ППНВ", 2004
- 7 Інструкція з бонітування овець. - К.: "ППНВ", 2004.
- 8 Тваринництво України: стан, проблеми, шляхи розвитку (1991 – 2017 – 2030 рр.) : монографія / Я. М. Гадзало, М. І. Башенко, М. В. Гладій, Ю. В. Вдовиченко та ін. / за ред. М. І. Башенка. Київ : Аграр. наука, 2017. 160 с.
- 9 Сидоренко О. В., Войтенко С. Л., Полупан Б.П., Вишневський Л.В., Порхун М. Г., Прийма С.В., Ільницька Т.Є. Оцінка господарськи корисних ознак великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід. Полтава: ПП Астроя, 2021. 26 с.
- 10 Довідник ICAR
- 11 Довідник з вівчарства. 2-ге вид., перероб. і допов. / Ю. В. Вдовиченко, В. І. Вороненко, В. М. Іовенко, П. Г. Жарук, П. І. Польська та ін. Нова Каховка : ПИЕЛ, 2017. 160 с.
- 12 Вдовиченко Ю. В., Писаренко А. В. Щодо перспектив розвитку галузі скотарства Південного регіону України. Науковий вісник «Асканія-Нова». Нова Каховка, 2017. Вип. 10. С. 136–147.
- 13 Вдовиченко Ю. В., Фурса Н. М. Продуктивність та відтворювальні якості тварин сірої української породи великої рогатої

Допоміжна

- 1 Селекція сільськогосподарських тварин: навч. підр. / [Ю.Ф.Мельник, В.П.Коваленко, А.М.Угнівенко, К.А.Найденко та ін.] за ред. Мельника Ю.Ф., Коваленка В.П.- К., 2008.- 444с.
- 2 Підпала Т.В. Селекція сільськогосподарських тварин / Т.В.Підпала. – Миколаїв, 2008.- 277с.

- 3 Розведення сільськогосподарських тварин / М.З.Басовський, В.П.Буркат, Д.Т.Вінничук та ін. За ред. М.З.Басовського. - Біла Церква, 2001. - 400 с.
- 4 Селекційні, генетичні та біотехнологічні методи удосконалення і збереження генофонду порід сільськогосподарських тварин / М. В. Гладій, М. І. Башенко, Ю. П. Полупан, Ю. В. Вдовиченко та ін. / за ред. М. В. Гладія, Ю. П. Полупана. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2018. 791 с.
- 5 Гопка Б.М. Конярство / Б.М.Гопка .-К.: Вища освіта, 2004 .-320с.
- 6 Пономаренко Н.Н. Коневодство / Н.Н.Пономаренко.- Харків : Еспада, 2001.- 352с
- 7 Сухарльов В.О. Вівчарство / В.О.Сухарльов. - Харків : Еспада, 2003.- 528с
- 8 Сидоренко О. В., Войтенко С. Л., Порхун М. Г. Результати оцінки великої рогатої худоби племінних стад дослідних господарств мережі НААН та рекомендації щодо ведення племінної справи у молочному скотарстві. Полтава: ПП Астроя, 2020. 38 с.
- 9 Самсонов В.С. Автоматизированные системы управления. – М.: Высш.школа, 1991. – 238 с.
- 10 Інформаційні технології : навч. посібник. Київ. 2009. 126 с.
- 11 Технологія виробництва молока і яловичини : підручник / В. І. Костенко, Й. З. Сірацький, Ю. Д. Рубан та ін. Київ. 2010. 530 с.
- 12 Вдовиченко Ю. В., Жарук П. Г., Жарук Л. В. Програмні засади створення м'ясного вівчарства України. Вівчарство та козівництво. Нова Каховка, 2019. Вип. 4. С. 6–18.

12. Інформаційні ресурси

- 1.Сайт Міністерства аграрної політики України
2. Сайт Верховної Ради України (законодавча база)
- 3.Сайт Департаменту інтелектуальної власності
- 4.Сайти наукових установ НААН України.